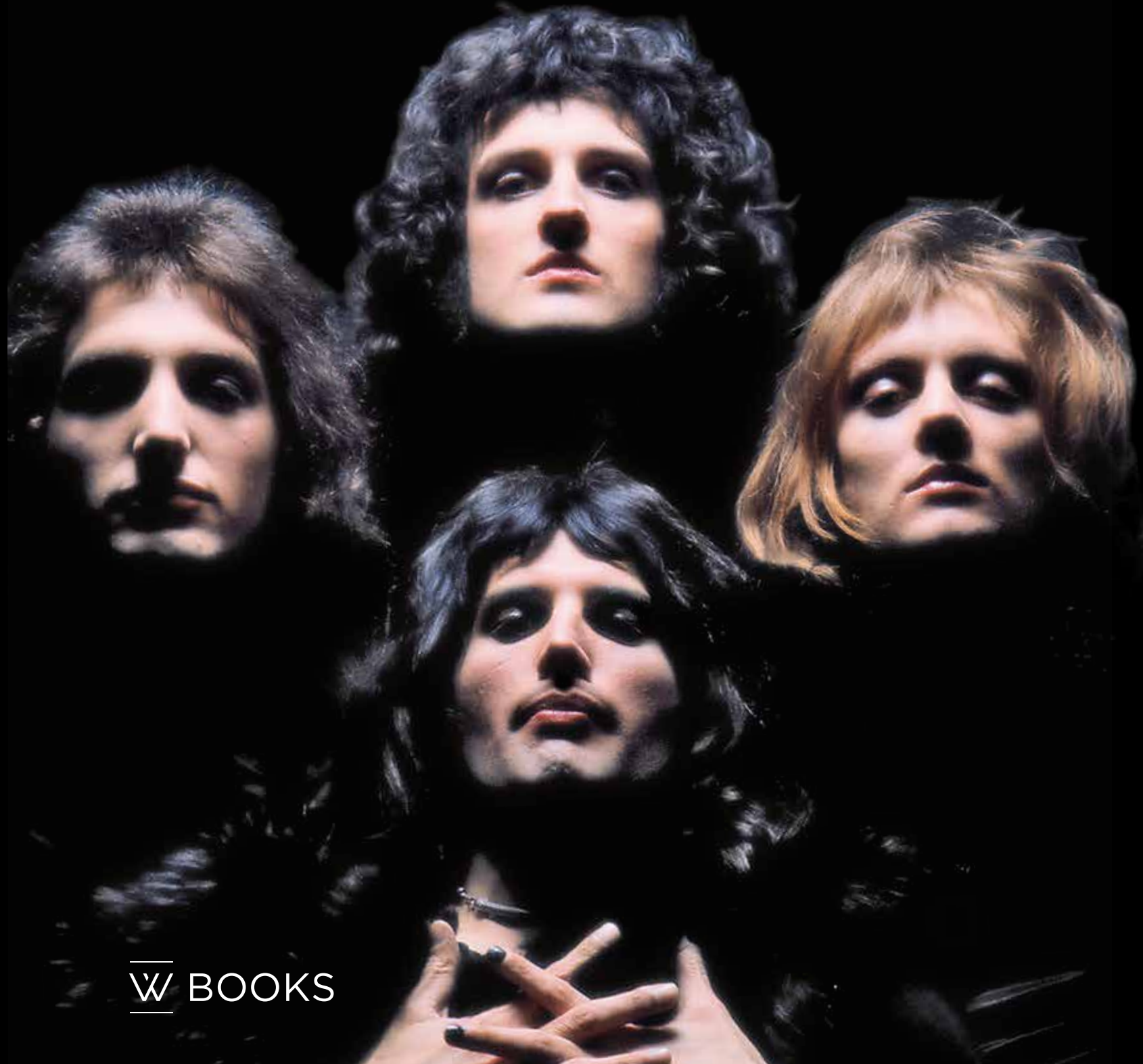

Benoît Clerc

QUEEN COMPLETEET

HET VERHAAL VAN DE 188 SONGS

W BOOKS

INHOUD

06_ Voorwoord

08_ Wachten op de Queen

24

54

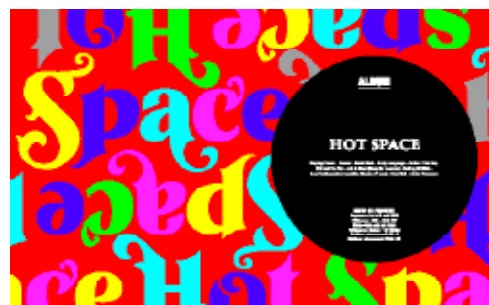
156

184

278

294

398

426

510_ Woordenlijst

512_ Bibliografie

82

114

216

250

324

364

458

482

HER MAJESTY'S EERSTE STAPPEN

In januari 1972 begon Queen te repeteren voor de nummers voor hun eerste album. Omdat het contract tussen de band en Trident Audio Productions nog niet getekend was, was er een stilzwijgende overeenkomst. De muzikanten kregen twee producers toegewezen, John Anthony en Roy Thomas Baker, en mochten gebruikmaken van de opnamestudio's op 17 St. Anne's Court, maar alleen als die niet gebruikt werden door andere artiesten.

De basis leggen

De opnamesessies voor het eerste album begonnen in de zomer van 1972. John Anthony, de eerste producer die betrokken was bij dit project, kon het werktempo van de vier muzikanten al gauw niet meer bijhouden. De nachtelijke opnamesessies duurden van 2 uur 's nachts tot 8 uur 's morgens en waren een aanslag op zijn gezondheid, temeer omdat hij ook de opnamen voor albums van Home en Al Stewart deed. Anthony besloot op vakantie naar Griekenland te gaan en zijn collega Roy Thomas Baker nam de productie van hem over. De jonge producer, die bij Decca had gewerkt voordat hij in 1969 bij Trident in dienst trad, had al succes geboekt met titels als 'All Right Now' van Free en 'Bang a Gong (Get It On)' van T. Rex. Het tempo was moordend en net als zijn voorganger John Anthony raakte Baker al snel uitgeput, maar hij kreeg ook energie van de jonge band die zichzelf wilde bewijzen. May herinnert zich: 'We vochten om een plek waar we de beschikking over technische perfectie hadden.'³ Elke gitaar werd vier keer opgenomen en de opnamen van de zang werden herhaald, zo vaak zelfs dat de algehele sound verslechterde als gevolg van het 'pingpongen' – het proces waarbij meerdere sporen naar één spoor worden gemixt om sporen

vrij te maken. De band had zestien sporen, maar dat leek niet genoeg voor Baker, ook al omdat de instellingen elke dag verloren gingen aangezien Baker ze steeds moest veranderen voor de volgende artiesten die naar de studio kwamen. Doordat er zoveel sporen over elkaar werden gemixt, ontstond er ruis en werd de sound kwalitatief minder, maar de band leek juist blij met dat effect, omdat het de mix onbedoeld een zwaardere 'kleur' gaf. Roger Taylor zei over de opname van de drums: 'Er waren veel dingen op het eerste album die me niet bevielen, de drumsound bijvoorbeeld.'⁴ De percussie is inderdaad sterk gedempt en zacht gemixt – wat toen in de mode was. Wie kort naar twee andere meesterwerken uit die tijd luistert – *The Rise and Fall of Ziggy Stardust and the Spiders from Mars* van David Bowie (in dezelfde periode opgenomen in Trident Studios als *Queen*) en *Madman Across the Water* van Elton John, uitgebracht in 1971 – hoort dat de drums een bescheiden rol kregen toebedeeld op de popplaten uit de vroege jaren zeventig.

Na zijn welverdiende vakantie in Griekenland nam John Anthony zijn positie als producer weer in, naast Roy Thomas Baker. Hij werd bijgestaan door Mike Stone, een manasje-van-alles van Trident Studios, die al gauw Queens vaste geluids-technicus werd. Anthony leerde zijn jonge protegé de methode die hij wilde gebruiken voor het mixen van het album: 'We moesten het laten klinken als een livealbum. (...) Ik wilde de ballen en de energie van Queens liveshow laten horen.'²

Teamwork op het album

Op 1 november 1972 werd het contract tussen Queen en Trident officieel getekend. Vervolgens moest Norman

THE MARCH OF THE BLACK QUEEN

Freddie Mercury / 6'34

Muzikanten

Freddie Mercury: leadzang, achtergrondzang, piano

Brian May: elektrische gitaar, tubular bells, achtergrondzang

John Deacon: basgitaar

Roger Taylor: drums, achtergrondzang

Roy Thomas Baker: castagnetten

Opname

Trident Studios, Londen: augustus 1973

Techniek

Producers: Queen, Roy Thomas Baker, Robin Geoffrey Cable

Geluidstechnicus: Mike Stone

VOOR DE ECHE QUEEN FAN

In 1993 bracht het Japanse videogamebedrijf Quest Corporation een serie videogames uit onder de naam *Ogre Battle*. Het eerste deel heet *Ogre Battle: The March of the Black Queen*, als eerbetoon aan de band.

Ontstaan

Tijdens zijn interview met Caroline Coon van *Melody Maker* in december 1974 zei Freddie Mercury: "March of the Black Queen", dat duurde eeuwen.¹⁹ Het is absoluut een van de meest mysterieuze nummers van de band, en misschien ook wel een van de persoonlijkste voor Mercury, die er al lang voordat hij Taylor en May leerde kennen mee bezig was. Net als 'The Fairy Feller's Master-Stroke' en 'Ogre Battle' zit 'The March of the Black Queen' vol met fantasypersonages in een omgeving die voorkomt uit de geniale fantasie van de zanger.

Zoals gewoonlijk weigerde Freddie iets te zeggen over de betekenis van zijn tekst, maar in de beschrijving van de 'zwarte koningin' zien we een glimp van de superster die hij zou worden: *I reign with my left hand / I rule with my right / I'm lord of all darkness / I'm queen of the night* ('Ik regeer

met mijn linkerhand / Ik heers met mijn rechterhand / Ik ben meester over alle duisternis / Ik ben de koningin van de nacht'). Deze regels bevatten een van Mercury's eerste concrete toespelingen op zijn seksualiteit, en in latere nummers kwamen er steeds meer verwijzingen naar zijn romantische voorkeuren, die ambigu waren. Er zit zelfs al een impliciete verwijzing naar zijn seksuele geaardheid in de naam van de band: het woord *queen* wordt vaak gebruikt om homoseksualiteit te impliceren. Toen hem tijdens hetzelfde interview met *Melody Maker* werd gevraagd hoe zijn androgyn personage tot leven kwam op het podium, antwoordde Mercury: 'Ik speel met het biseksuele omdat het anders is, het is leuk. Maar ik doe dat niet omdat ik het gevoel heb dat het moet en het laatste wat ik wil is mensen een idee geven van wie ik precies ben. Ik wil dat mensen mij en mijn imago op hun eigen manier interpreteren. Ik wil geen hokje om me heen zetten en zeggen: dit is wat ik ben of dit ben ik helemaal.'¹⁹

Productie

Met een structuur die net zo complex is als het latere 'Bohemian Rhapsody' en een grovere melodie dan veel andere nummers van Queen is dit nummer wat minder toegankelijk voor de fans, zelfs wanneer de climax op 6:10 schittert met aanhoudende, krachtige achtergrondvocalen.

'The March of the Black Queen' werd in delen geschreven door de zanger, die afzonderlijk werden opgenomen en tijdens het mixen werden samengevoegd. Als derde nummer aan het eind van de plaat is het een hoogtepunt in het magische universum dat Mercury in 1971 wilde creëren.

Roger Taylor vertelde later dat de tape door de vele opeengestapelde lagen zo versleten raakte dat hij volledig transparant werd en de grens van zijn capaciteit had bereikt. De vele

Freddie Mercury
in Londen op
12 februari 1974.

onderdelen die een voor een werden samengevoegd, resulteerden inderdaad in een kleine rockopera.

Met bijdragen van Roy Thomas Baker op de castagnetten op 2:30 en Brian May op de tubular bells (buis klokken) op 2:39 vormt dit nummer de bron van verschillende ideeën die later op het album *A Night at the Opera* verschenen. Het is zelfs onmogelijk om niet te denken aan de piano-gitaarintro van 'Death on Two Legs (Dedicated to...)' wanneer we de akkoordverlaging in de gitaarriff op 0:36, ondersteund door

de pianoakkoorden, horen, ook al is de toon van de twee nummers wel iets anders. En dan is er nog de overgang naar de afsluiting van het nummer op 5:40, wanneer Brians gitaar en de piano wegsterven, een effect dat opnieuw gebruikt werd aan het eind van 'Bohemian Rhapsody'. 'The March of the Black Queen' vormt in vele opzichten de laatste stap in de constructie van de complexe, maar populaire rocksongs die hen zo succesvol zouden maken. Desondanks is dit nummer minder geliefd dan veel andere klassiekers van Queen.

De leden van Queen verkennen Japan in april 1975. Japan werd een van de favoriete tourneebestemmingen van de band.

EEN ACHTHANDIG MEESTERWERK

In april 1975 vloog Queen naar Japan voor hun eerste tournee in Azië. De ontvangst op Haneda Airport in Tokio was uitzonderlijk voor een westerse band. De muzikanten werden opgewacht door honderden fans (duizenden, volgens Roger Taylor) met borden en spandoeken. De band, die in het Verenigd Koninkrijk voor elk album vernietigende kritieken had gekregen, werd in Japan bejubeld door enthousiaste journalisten en bewonderaars. Dit was een grote troost voor de vier bandleden, die wederom hun Amerikaanse wintertournee hadden moeten afbreken, omdat de zanger laryngitis had en zijn stem verloren had. Het leek of er een vloek rustte op de band en ze moesten tot het volgende jaar wachten voordat ze hun tegenspoed overwonnen met een succesvolle tournee in de Verenigde Staten.

Vanaf het eerste concert op 19 april in het Budokan in Tokio was de band door het dolle heen. 'We waren opeens The Beatles,'² herinnert Brian May zich. De acht concerten die ze gaven, boden meer dan genoeg bewijs dat Japan in de ban was van Queen. Maar toen de muzikanten terugkeerden in het Verenigd Koninkrijk, was het een heel ander verhaal. Roger ging terug naar zijn kamertje in Londen en Brian en zijn vriendin Chrissie Mullen gingen terug naar hun flat zonder stromend water. Freddie en Mary Austin woonden in een klein, donker, vochtig appartement en John Deacon, die op het punt stond te gaan trouwen, kreeg geen voorschot van 4000 pond van Trident om een huis te kopen. Journalist Rosemary Horide, die Queen vanaf het begin had gesteund, weet nog hoe de band er toen voor stond: 'Het gebeurde vrij vaak dat ik een interview deed en een paar flessen wijn kocht van mijn eigen geld, omdat zij blut waren.'²² Door het contrast tussen het succes dat ze hadden in Japan en hun woonom-

standigheden in het VK liep de spanning tussen de band en Trident nog meer op, vooral toen er steeds meer albums verkocht werden. Mercury en zijn band spraken de gebroeders Sheffield erop aan dat ze nog geen geld voor de eerste twee albums hadden gekregen, en hun positie werd versterkt door het succes van de single 'Killer Queen'. De labelmanagers hadden 200.000 pond in de band geïnvesteerd, wat bedoeld was om een deel van de kosten die ze tijdens de opname van de eerste twee albums hadden gemaakt te vergoeden. Daarom hielden de broers een aanzienlijk deel van het weksalaris van de muzikanten in om hun investering terug te verdienen. Het gevolg was dat de bandleden nauwelijks rond konden komen. Eén detail was de druppel die de emmer deed overlopen, volgens Roger Taylor: 'Iemand van het management had net een Rolls-Royce gekocht en toen hadden we het idee dat er iets niet klopte.'²² Maar de muzikanten zaten vast aan een waterdicht contract. En tot overmaat van ramp had de band geen manager en dus niemand die het voor hen op kon nemen, mocht het tot onenigheid komen.

Een andere entourage

Gezien die situatie was het geen wonder dat Queen iemand zocht die hen kon vertegenwoordigen. Bob Mercer, die het contract met EMI had geregeld, bracht de band in contact met Jim Beach, de beroemde advocaat van de firma Harbottle & Lewis. Mercer ging op zoek naar manieren om onder het contract met Trident uit te komen. Hij werkte samen met John Reid, de nieuwe manager van de band, die al vier jaar voor Elton John werkte. Reid stond bekend om zijn professionaliteit en succes en bood de band de veiligheid die ze nodig hadden. Hij stelde voor dat ze zich op hun volgende album

1975

De Grand Salon van
het casino in Montreux,
Zwitserland.

VOOR DE ECHTE QUEEN FAN

Toen Roy Thomas Baker in september 1978 in Super Bear Studios arriveerde, liet hij de vloerbedekking verwijderen, omdat hij bang was dat de akoestiek te vlak zou zijn. Maar na een paar testopnamen in de vloerbedekkingsloze ruimte bedacht hij zich en liet hij de vloerbedekking terugleggen.

1978

De Mountain Studios werden in 1975 gebouwd als onderdeel van het casino van Montreux, dat op 4 december 1971 was afgebrand tijdens een concert van Frank Zappa. De rook die zich verspreidde over het Meer van Genève, was de inspiratiebron voor 'Smoke on the Water' van Deep Purple.

Een nieuwe omgeving voor een nieuw album

Roger Taylor en John Deacon waren de eerste bandleden die in Zwitserland arriveerden, in juli 1978. Ze zouden als gereduceerd team achter de schermen werken en voor de eerste repetities kwamen ze bijeen in een ruimte die ze hadden gehuurd van een plaatselijke dansschool, die leegstond in de zomervakantie. (Hier moet worden opgemerkt dat Peter Hince, ondanks bevestigingen in meerdere biografieën en anekdotes, van mening is dat deze repetities plaatsvonden in München, Duitsland.) Roy Thomas Baker was de feitelijke producer van de plaat en werd geassisteerd door geluidstechnici Geoff Workman en John Etchells. Laatstgenoemde had in februari 1973 al met Queen gewerkt tijdens hun BBC Sessions, omdat hij in die tijd geluidstechnicus was bij de BBC, waar hij meewerkte aan radio-uitzendingen. Peter Hince, de technisch manager, was ook aanwezig, net als Chris 'Crystal' Taylor, Rogers eigen technicus. (Chris Taylors achternaam is toeval; de twee waren geen familie van elkaar.)

Freddie Mercury bleef in Londen om de laatste administratieve details van de productie van het tweede album van zijn vriend Peter Straker (zie blz. 215) te regelen. Brian May was bij zijn vrouw, Chrissie, die net was bevallen van hun eerste zoon, James.

Eind juli 1978 voegden de zanger en de gitarist zich bij de rest van het team, waarna de bandleden hun intrek namen in Mountain Studios in Montreux, Zwitserland, die in een plaatselijke casino gehuisvest waren. Nu alle vier leden aanwezig waren en het team compleet was, konden de opnamesessies eindelijk van start gaan. De instrumenten werden in de 'lounge' geïnstalleerd; dat was een immense ruimte waarin de leden van Queen – die de cohesie binnen de groep graag wilden herstellen – live en in dezelfde ruimte konden opnemen. Het productieteam zat in de kelder, en Baker en zijn geluidstechnici konden alleen met de bandleden communiceren door middel van de traditionele talkback-methode (een microfoonsysteem dat opnametechnici gebruikten om met de studio te communiceren) en een aantal schermen die speciaal voor de gelegenheid waren geïnstalleerd, zodat de technici konden zien wat er in de studio gebeurde. Later werd er een foto die Peter Hince had genomen, gebruikt voor de binnenkant van de albumhoes. Op die foto staan de bandleden op grote afstand uit elkaar, als afzonderlijke eilandjes, in een ruimte vol instrumenten, kabels en microfoons. De foto is een

perfecte illustratie van het relatieve gebrek aan warmte en collegialiteit tijdens deze sessies. 'Rond het *Jazz*-album deden we allemaal ons eigen ding en niemand was erg enthousiast over wat de anderen deden,'² vertelde May later.

De sfeer werd wat relaxter toen de band begin september naar Frankrijk vertrok om de laatste zangpartijen en overdubs op te nemen, voordat de uiteindelijke mixsessies zouden plaatsvinden. De Super Bear Studios, waar de muzikanten hun intrek namen, waren gevestigd in het dorpje Berre-les-Alpes, in de heuvels van Nice. Op deze landelijke locatie bevond zich alleen een bescheiden wooncomplex met een klein zwembad. Deze relatief spartaanse accommodatie zorgde ervoor dat de muzikanten meer naar elkaar toe groeiden en zich konden ontspannen na de sessies.

Jazz werd in het najaar van 1978 afgerond. De eerste single van het album, 'Bicycle Race', werd op 13 oktober uitgebracht in het Verenigd Koninkrijk, met op de andere A-kant het vrolijke nummer 'Fat Bottomed Girls'. Het complete *Jazz*-album werd officieel uitgebracht op 10 november 1978 en kwam op nummer 2 in de Britse hitlijst. De Amerikaanse uit-

gave belandde op nummer 6 in de *Billboard*-lijst. De albumhoes met cilindrische afbeeldingen werd voorgesteld door Roger Taylor, als knipoog naar het werk van de vroege optical art-kunstenaar Victor Vasarely. Diens werk was toen erg in de mode, dankzij de kunstwerken die hij voor David Bowies album *Space Oddity* uit 1969 maakte. Op 28 april 1978 was Queen in Berlijn voor een optreden in de mythische concerthal Deutschlandhalle. De drummer had tijdens zijn verblijf in de Duitse stad een afbeelding op de Berlijnse Muur gezien die op Vasarely's werk leek, en was geïnspireerd geraakt.

Toen het album uitkwam, was de pers vanzelfsprekend kritisch, zoals altijd als het om Queen ging. Dave Marsh schreef het volgende in *Rolling Stone*: 'Er staat geen jazz op Queens nieuwe plaat, voor het geval fans van een van beide zich zorgen maken over heiligschennis van een icoon. Queen heeft de fantasie niet om jazz te spelen - Queen heeft trouwens ook niet de fantasie om rock-'n-roll te spelen. *Jazz* is gewoon het zoveelste saaie samenraapsel dat al het werk van deze Britse supergroep domineert.'⁸⁰ Au! Ondanks hun afkeer

SINGLE

I'M GOING SLIGHTLY MAD

Queen / 4'22

Muzikanten

Freddie Mercury: leadzang, achtergrondzang, synthesizers, piano, programmeren

Brian May: elektrische gitaar, achtergrondzang

John Deacon: basgitaar

Roger Taylor: drums, programmeren

Opname

Mountain Studios, Montreux: maart 1989 - november 1990

Metropolis Studios, Londen: maart 1989 - november 1990

Techniek

Producer: Queen, David Richards

Geluidtechnicus: David Richards

Assistent geluidtechnicus: Justin Shirley-Smith, Noel Harris

Single (45-toeren)

Kant A: *I'm Going Slightly Mad* / 4'22

Kant B: *The Hitman* / 4'57

Uitgebracht in VK door Parlophone: 4 maart 1991 (ref. QUEEN 17)

Single (CD)

1. *I'm Going Slightly Mad* / 4'22

2. *The Hitman* / 4'57

3. *Lost Opportunity* / 3'54

Uitgebracht in VK door Parlophone: 4 maart 1991 (ref. CDQUEEN 17)

Hoogste notering VK: 22, **NL:** 13, **BE:** 39

De videoclip bij 'I'm Going Slightly Mad' illustreert de boodschap van het nummer perfect. Naast Freddie, die zwaar opgemaakt is om de tekenen van zijn ziekte te verhullen, zijn de andere groepsleden doelloos in de weer. John Deacon speelt met een jojo, Roger Taylor rijdt op een driewieler en Brian May wandelt rond met een pinguïn!

Freddie Mercury is vrijwel onherkenbaar onder de lagen make-up op de set voor de videoclip bij 'I'm Going Slightly Mad', geregisseerd door de Torpedo Twins: Rudi Dolezal en Hannes Rossacher.

Ontstaan

'I'm Going Slightly Mad' is ontsproten aan de fantasie van Freddie Mercury, die inmiddels behoorlijk verzwakt was door zijn ziekte. Het kan geïnterpreteerd worden als een noodkreet, maar Freddie schreef dit nummer in een kalme, vredige atmosfeer in Garden Lodge met zijn oude vriend Peter Straker (zie blz. 214). De toenmalige partner van de zanger, Jim Hutton, herinnert zich die creatieve avond: 'Freddie legde uit aan Peter wat hij wilde zeggen met dit nummer. De inspiratie was afkomstig van de meester van de camp-oneliners Noël Coward. Freddie en Peter probeerden een aaneenschakeling van maffe zinnen te maken, alsmaar grappiger. Hij wilde wanneer ze op een tekst kwamen als *I'm knitting with only one needle* ('Ik brei met slechts één breinaald'). [...] Maar het geniaalst was: *I think I'm a banana tree* ('Ik denk dat ik een bananenboom ben'). Tegen die tijd was er geen houden meer aan. Freddie en Straker waren op dreef. Ik ging naar bed en viel in slaap terwijl ik hen boven nog kon horen lachen.'¹⁶⁵

Korte tijd later brak Freddie het contact met zijn vriend echter af. Peter Straker kwam iets te dronken naar een lunch in Joe's Café in Knightsbridge, tot Freddie's ongenoegen. Freddie lette inmiddels goed op zijn gezondheid en was niet langer ten prooi aan bepaalde verleidingen uit het verleden, maar door deze gebeurtenis eindigde de band tussen de twee kunstenaars. Straker werd niet genoemd in de credits bij 'Innuendo', ondanks zijn bijdrage aan de teksten.

Productie

Het nummer is opgenomen in maart 1990 in Mountain Studios. Vanaf de eerste maten is het herkenbaar aan het uit drie noten bestaande motiefje op de synthesizer. Hoewel nogal monotoon uitgevoerd, is het een briljant nummer dankzij Freddie's terughoudende vertolking. Zoals altijd weet Queen de luisteraar te verrassen en als Brian May op 2:30 uit de schaduw naar voren treedt, speelt hij een slidegitaarsolo met een Hawaïaans tintje. Op dat moment is goed te horen dat iedereen tot het uiterste ging om Freddie nog een paar laatste, onvergetelijke nummers te schenken. Later herinnerde Roger Taylor zich: 'Hoe zeker hij werd, des te sterker was zijn behoefte om nummers op te nemen.'¹⁶⁶

1991

Vijftien legendarische albums op 528 pagina's: Queen Compleet ontcijfert alle 188 nummers van de groep die de rockgeschiedenis heeft veranderd.

Eind jaren '60: Farrokh 'Freddie' Bulsara overtuigt Brian May en Roger Taylor, toen muzikanten in de band Smile, om hem een kans te geven wanneer hun zanger de band verlaat. In 1971 wordt Farrokh Bulsara Freddie Mercury en voegt John Deacon zich bij het kwartet, dat onlangs zijn naam had veranderd... en de legende Queen is geboren.

Pionierend op het gebied van videoclips, spelend met podiumspektakel en puttend uit progressieve rock, glamrock, heavy metal, poprock en hardrock, brengt de band – briljant en tijdloos – zijn publiek steeds in vervoering. 'We Will Rock You', 'Another One Bites the Dust', 'We Are the Champions', 'Bicycle Race', 'I Want to Break Free', het worden klassiekers, hymnes die vandaag de dag nog steeds over de hele wereld worden gespeeld en beluisterd. Teksten, melodieën en arrangementen worden in dit boek ontleed en hun geheimen onthuld, aangevuld met historische verslagen, zeldzame anekdotes en fragmenten uit interviews. Diepgaande analyses en verrassende foto's maken het verhaal volledig.

Van de eerste single, 'Keep Yourself Alive', tot 'A Winter's Tale', het laatste nummer dat werd geschreven door Freddie Mercury, via het onvergetelijke 'Bohemian Rhapsody' tot de samenwerkingen met Paul Rodgers en Adam Lambert; beleef het hele avontuur van Queen opnieuw.

WWW.WBOOKS.COM